

Державний заклад
**«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»**
Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики
Факультет іноземних мов

„Затверджено”
Голова приймальної комісії
О. Я. Чебикін
„01” Квітня 2020 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
(З ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ (ПЕРША ІНОЗЕМНА МОВА))
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ РІВНЕМ "МАГІСТР"
(денної та заочної форм навчання)**

Спеціальність: 035 Філологія (Переклад)

Програма вступного випробування з теорії та практики перекладу (англійська та китайська мови) для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр» (денної та заочної форм навчання) спеціальності 035 Філологія (Переклад). – Одеса : ПНПУ, 2020 рік. – 17 с.

Розробник: Корольова Тетяна Михайлівна, професор кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор філологічних наук.

Програма затверджена на засіданні кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Протокол від « 26 » лютого 20 20 року № 7.

Завідувач кафедри

перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Державного закладу

«Південноукраїнський національний

педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського» _____

Т.М. Корольова

« ____ » _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною радою

Державного закладу

«Південноукраїнський національний

педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського» _____

Протокол від « _ » _____ 20__ року, № ____

Голова науково-методичної комісії _____

О. А. Копусь

Учений секретар науково-методичної комісії _____

Т. Ю. Осипова

« ____ » _____ 20__ року

© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2020 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розрахована на вступників до факультету іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за освітнім ступенем «магістр» на базі диплому освітнього ступеня «бакалавр» з відповідного напрямку підготовки / спеціальності.

Вступники на навчання для здобуття ступеня «магістр» повинні мати рівень мовленнєвої компетенції та науково-практичної лінгвістичної компетенції в межах повного курсу навчання за освітнім рівнем «бакалавр», що відповідає Європейському стандарту з володіння іноземною мовою – рівню С1 (автономний користувач).

Форма вступних випробувань – тестування, що включає питання трьох рівнів складності з теорії перекладознавства, практики перекладу та лінгвістичної інтерпретації перекладацьких операцій.

Тестування проводиться державною та іноземною мовами з метою перевірки теоретичних знань та визначення рівня сформованості іншомовної комунікативної та наукової лінгвістичної компетенції вступників за шкалою і критеріями, які подані у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти і рекомендовані Міністерством освіти і науки України №14/18.2-481 від 02.03.2005.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Метою вступного випробування з теорії та практики перекладу (англійської, китайської мови, далі – першої іноземної мови) для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр» спеціальності 035 Філологія (Переклад) (денної та заочної форм навчання) є виявлення готовності і можливості того, хто поступає, засвоїти обрану програму з магістерської підготовки.

До **основних завдань** вступного випробування з теорії та практики перекладу (перша іноземна мова) для вступу на навчання за вищезазначеною спеціальністю можна віднести такі:

- перевірити рівень володіння навчальним матеріалом претендентами на вступ до навчання за програмою з магістерської підготовки в галузі перекладознавства;

- визначити здібності претендентів до науково-дослідницької діяльності;

- виявити галузі їхніх наукових інтересів;

- виявити здатності претендентів до різноманітних видів аналізу конкретного мовного матеріалу та пошуку ефективних шляхів вирішення завдань у галузі перекладознавства;

- перевірити навички абітурієнтів застосовувати додаткову інформацію в процесі реалізації практичних завдань вступного випробування.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ РІВНЕМ «МАГІСТР» СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 ФІЛОЛОГІЯ (ПЕРЕКЛАД) (НА БАЗІ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»)

Абітурієнти, які вступають на навчання за освітнім ступенем «магістр» зі спеціальності 035 Філологія (Переклад) (на базі освітнього ступеня «бакалавр») повинні знати:

- сутність мови як суспільного явища, її зв'язок з мисленням, культурою та суспільним розвитком народу; принциповий зв'язок мови і світу; походження і розвиток мови, її рівні; основні одиниці мови і мовлення;
- методологію мовознавства й перекладознавства та володіння прийомами наукового дослідження мови та пошуку засобів перекладу;
- функціональні властивості першої іноземної і рідної мов, віддзеркалення функціональних особливостей у перекладацькій діяльності;
- закономірності використання лексичної системи, морфолого-синтаксичних структур та фонетичних механізмів в першій іноземній та рідній мовах та особливості відтворення лексичних одиниць в перекладацькій діяльності;
- особливості структурної композиції і перекладацьких прийомів написання іноземною мовою есе, рефератів, протоколів, звітів, кореспонденцію та інших текстів, пов'язаних з навчанням та спеціальністю;
- сучасні наукові методи мовознавчих та перекладознавчих досліджень;
- основні категорії та види перекладу;
- особливості жанрів і стилів різноманітних типів дискурсів та засоби їх адекватного перекладу з іноземної мови рідною і навпаки;
- особливості професійної діяльності перекладача;
- актуальні лексико-семантичні, стилістичні і прагматичні проблеми перекладу та шляхи досягнення адекватного варіанту перекладу;
- природу граматичних явищ і граматичних процесів в синхронії та діяхронії та можливості їхнього віддзеркалення в перекладі;

- лінгвокраїнознавчі і культурологічні аспекти країни, мова якої вивчається, у порівнянні з лінгвокраїнознавчими та культурологічними аспектами рідної країни; засоби адаптації в перекладі;

- особливості комунікативної поведінки співрозмовників в залежності від стилю спілкування, соціального статусу, комунікативної ситуації, індивідуальних характеристик учасників комунікації тощо; особливості поведінки перекладача в неординарних випадках;

- основні тактики та стратегії перекладознавства, їх втілення в процес перекладу.

В ході вступного випробування абітурієнти демонструють **вміння**:

- застосовувати набутий теоретичний матеріал з теорії і практики перекладу на практиці;

- обирати раціональний спосіб виконання завдання й уміти оцінити результати власної практичної діяльності;

- систематизувати та аналізувати отриману в процесі навчання інформацію з проблем мовознавства та перекладознавства;

- відтворювати певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків;

- знаходити додаткову інформацію та застосовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань.

3. ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ:

Загальна теорія перекладу

1. Історія перекладознавчої науки в Європі взагалі та в Україні зокрема.
2. Становлення принципів вірного/адекватного перекладу в історичній ретроспективі.
3. Панування двох історичних принципів у перекладознавстві, зародження і розвиток художнього перекладу в Україні.
4. Найвидатніші перекладачі в Україні від X до XXI століття та їхні переклади.
5. Сучасні теорії перекладу (аспектна, денотативна, трансформаційна, теорія перекладацької функціональної еквівалентності, теорія скопів).
6. Сучасні принципи адекватного письмового та усного перекладу;
7. Анотаційний, реферативний, підрядковий види перекладу.
8. Типи перекладацьких трансформацій та їх застосування до перекладу текстів різних функціональних стилів мови.
9. Вимоги до адекватного перекладу художніх творів.
10. Сучасні підходи в лінгвістиці до визначення понять “текст” та “дискурс”.
Текст як основна комунікативна одиниця системи мова/мовлення. Текст як основний об’єкт перекладознавчих досліджень.
11. Аналіз тексту з точки зору реалізації в ньому мовних засобів, що вказують на стать мовця (гендерних маркерів “жіночої” та “чоловічої” мови) та практичне врахування цих засобів при здійсненні адекватного перекладу тексту.
12. Комунікативно-прагматичний аналіз тексту в процесі перекладу.
Встановлення дейктичних параметрів тексту, маркерів комунікативної спрямованості тексту з метою адекватного відтворення комунікативного впливу тексту на читача або слухача.
13. Стилiстичний аналіз тексту в процесі перекладу. Поняття функціонального стилю та основні функціональні стилі мовлення. Поняття нехудожніх текстів (текстів-артефактів) та художніх текстів

(текстів-ментафактів) та їх особливості, які треба враховувати в перекладі.

Практичний курс перекладу

1. Письмовий переклад: основні вимоги до адекватності. Типи письмового перекладу. Сфери практичного застосування письмового перекладу.

2. Способи відтворення українських власних імен та назв (імена людей, географічні назви, назви урядових та неурядових організацій, політичних партій, промислових підприємств, газет та журналів, готелів, кораблів тощо) іноземною мовою.

3. Способи відтворення іноземних власних імен та назв (імена людей, географічні назви, назви урядових та неурядових організацій, політичних партій, добродійних організацій, промислових підприємств, підприємств, що носять почесні імена, газет та журналів, готелів, кораблів тощо) українською мовою. Правила застосування практичної транскрипції та транслітерації у перекладі.

4. Способи відтворення справжніх та калькованих інтернаціоналізмів засобами української мови.

5. Виявлення та способи відтворення у перекладі національно забарвлених лексичних одиниць (реалій) та неологізмів.

6. Способи відтворення фразеологізмів (ідіоматичних конструкцій), прислів'їв та приказок засобами перекладу.

7. Граматичні проблеми перекладу з іноземної мови: способи відтворення іменникових атрибутивних словосполучень засобами української мови.

8. Граматичні проблеми перекладу з іноземної мови: способи відтворення часових форм дієслова та конструкцій з безособовими формами дієслова (наприклад, інфінітивних, дієприкметникових, герундіальних конструкцій англійської мови) засобами української мови.

9. Граматичні проблеми перекладу з іноземної мови: способи відтворення “лексично значущих” артиклів засобами української мови.

10. Граматичні проблеми перекладу з іноземної мови: способи відтворення форм дієслова, що передають нереальність дії засобами української мови.

11. Граматичні проблеми перекладу з іноземної мови: способи відтворення суб'єктивної та об'єктивної модальності висловлювання засобами української мови.

12. Когезія як одна з головних рис тексту. Типи когезії: граматична та лексична когезія. Лексичне повторювання як засіб реалізації когезії в тексті та його значення для здійснення адекватного перекладу.

13. Основні типи лексичного повторювання в писемному тексті: просте та складне лексичне повторювання, простий та складний парафраз, кореференція, заміна про-формами (займенниками тощо).

14. Поняття “скріплених” (*bonded*) речень в тексті. Центральні та маргінальні речення. Методика швидкого складання резюме тексту (реферування).

15. Офіційно-діловий стиль мовлення та його основні риси, що впливають на переклад. Стиль міжнародно-правових та юридичних документів, інструкцій, ділових листів, контрактів тощо.

16. Стиль мови засобів масової інформації (газети, журнали, телебачення, радіо, інтернет, інформаційні технології тощо) та його основні риси, що впливають на переклад.

17. Основні лексико-семантичні, морфологічні та синтаксичні перекладацькі трансформації, що застосовуються по завершенні перекладацького аналізу тексту.

18. Граматичні та лексичні трансформації, які доцільно вжити в перекладі (граматичні перестановки, заміни, узагальнення змісту, диференціація змісту, антонімічний переклад, доповнення, опущення, компенсація, “логічний розвиток” тощо).

19. Способи відтворення в перекладі власних імен та назв, інтернаціоналізмів, галузевих термінів, неологізмів, галузевого сленгу та жаргону (застосування практичної транскрипції, транслітерації, калькування, перекладу шляхом аналогій, описового перекладу тощо).

20. Способи відтворення фразеологічних одиниць у перекладі (пошук абсолютних та приблизних еквівалентів, аналогій, описовий переклад).

21. Виявлення в тексті маркерів “жіночої” та “чоловічої” мови (гендерних маркерів), врахування згаданих маркерів під час здійснення перекладу.
22. Методика заповнення “лаун” (пропусків у сприйнятті слухачем або читачем) усного чи писемного тексту з використанням загального контексту повідомлення.

4. СТРУКТУРА ТЕСТУВАННЯ

Вступне випробування з теорії та практики перекладу для вступу на навчання за освітнім ступенем "магістр" (денної та заочної форм навчання) зі спеціальності 035 Філологія (Переклад) передбачає виконання абітурієнтами тестових завдань за запропонованою тематикою. Тест складається з 36 завдань різного ступеню складності з теорії перекладознавства, лінгвокультурології та практики перекладу у відповідності до наскрізної програми освітнього рівню «бакалавр».

Основними об'єктами тестування з англійської мови стають:

- знання абітурієнтів з теорії та практики перекладу;
- навички та вміння абітурієнтів порівнювати лінгвістичні явища в системі двох мов та застосовувати одержані результати в процесі перекладу;
- розуміння абітурієнтами внутрішньої структури іноземної та рідної мови задля застосування теоретичних знань в практиці перекладу;
- знання абітурієнтів про закономірності функціонування та особливості перекладу різнорівневих мовних одиниць з іноземної мови на рідну та навпаки;
- володіння абітурієнтами теоретичними аспектами відображення всіх лінгвістичних рівнів (фонетики, граматики, лексикології) мови в перекладі;
- уміння орієнтуватися в лінгвокультурологічних особливостях іншомовної комунікації та адекватно їх перекладати на рідну мову;
- уміння претендентів використовувати позапрограмний матеріал в практичній діяльності перекладача;

- застосування аналітичного підходу до соціокультурних явищ – адекватно розуміти та інтерпретувати соціокультурну інформацію, адаптувати її до конкретної ситуації в перекладі;
- розпізнання та розуміння абітурієнтами країнознавчих реалій, формул мовленнєвого етикету; лексичних реалій, що позначають звичаї, традиції та урахування культурологічних особливостей в перекладі;
- володіння абітурієнтами основними нормами та правилами професійної вербальної і невербальної комунікації;
- уміння визначати типові перекладацькі ситуації і застосовувати найбільш ефективні прийоми перетворення вихідних одиниць в перекладні;
- визначення особливостей, сутності, змісту, перекладознавчого інструментарію, технологій і шляхів реалізації перекладу на практиці.

Час виконання письмових робіт – 2 академічні години (90 хвилин).

Оцінювання тестування проводиться за розробленою **методикою**:

Кожна правильна відповідь у кількості від першої до шостої оцінюється в 1 бал (правильна відповідь – 1 бал, неправильна відповідь – 0 балів), із сьомої відповіді до двадцятої – 2 бали (правильна відповідь – 2 бали, неправильна відповідь – 0 балів), з двадцять першої до тридцять другої – 4 бали (правильна відповідь – 4 бали, неправильна відповідь – 0 балів), з тридцять третьої до тридцять шостої – 5 балів (правильна відповідь – 5 балів, неправильна відповідь – 0 балів). Сумарна кількість балів складає ваш рейтинг. **Найвищий рейтинг складає 200 балів.** За першу правильну відповідь надається 100 балів. Мінімальний прохідний бал – 124. Бали, які Ви отримаєте, визначаються за таблицею:

Завдання з 1 по 36

Кількість правильних відповідей	Кількість балів
0	0
1	100
2	101
3	102
4	103
5	104
6	105
7	106
8	108
9	110
10	112
11	114
12	116
13	118
14	120
15	122
16	124
17	126
18	128
19	130
20	132
21	136
22	140
23	144
24	148
25	152
26	156
27	160
28	164
29	168
30	172
31	176
32	180
33	185
34	190
35	195
36	200

Ваш рейтинг у балах:

Ваш рейтинг у балах (оцінка)	Відповідність балів	Кількість балів	Кількість правильних відповідей
0	Незадовільно («1»)	0 – 103	0 - 4
1		104 - 108	5 – 8
2	Незадовільно (низький) («2»)	110 - 116	9 - 12
3		118 - 122	13 - 15
4	Задовільно («3»)	124	16
5		126 - 128	17 - 18
6		130 - 132	19 - 20
7	Добре («4»)	136 - 144	21 -23
8		148 - 160	24 - 27
9		164 - 172	28 - 30
10		176 - 185	31 -33
11	Відмінно («5»)	190 - 195	34 - 35
12		200	36

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей абітурієнта
Незадовільний	0 – 109 балів	Абітурієнт не володіє навчальним матеріалом.
Низький	110-123 бали	Абітурієнт має фрагментарні знання (менше, ніж половина обсягу) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані вміння та навички; під час роботи із завданнями припускається суттєвих помилок. Наявна повна відсутність уміння міркувати.
Задовільний	124-135 бали	Абітурієнт володіє навчальним матеріалом поверхово, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу. Відповіді на питання носять фрагментарний характер, відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання.
Достатній	136-175 бали	Абітурієнт узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але припускається незначних огріхів у застосуванні теоретичних

		<p>знань на практиці. Абітурієнт демонструє розуміння лінгвістичного матеріалу на рівні аналізу властивостей; самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання.</p>
Високий	176-200 бали	<p>Абітурієнт вільно володіє навчальним матеріалом, творчо виконує індивідуальні завдання; самостійно відшукує додаткову інформацію та застосовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань. Його відповіді свідчать про розуміння матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю.</p> <p>Претендент правильно передає зміст оригіналу, залишаючи поза увагою складні для перекладу нерелевантні елементи; швидко і правильно виокремлює ключові слова, власні та географічні назви, цифрові дані; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання та оцінити результати власної практичної діяльності.</p>

6. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ З ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

Базова:

1. Казакова Т. А. Практические основы перевода English. <=> Russian. Серия: Изучаем иностранные языки/ Т. А. Казакова. – СПб: «Издательство Союз», 2001. – 320 с.
2. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову/ В.І.Карабан. – Ч. 1. – К.: Політична думка, 1999. – 316 с.
3. Корольова Т.М. Основні проблеми машинного перекладу / Т.М.Корольова// Науковий вісник ПНПУ, 2018. – № 25. – С.65-70.
4. Корольова Т.М., Попова О.В., Дін Сінь. Переклад офіційних паперів. – Одеса : ІНВАЦ, 2014. – 202 с.
5. Корунець І.В. Принципи і способи передачі українських особових і географічних назв англійською мовою/ І. В. Корунець // Мовознавство. – 1993. – №3 (159). – С. 13–16.
6. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад)/ І. В. Корунець. – Вінниця. «Нова Книга», 2003. – 448с.
7. Суперанская А.В., Подольская Н.В., Васильева Н.В. Общая терминология. Вопросы теории/ А.В. Суперанская, Н.В. Подольская, Н.В. Васильева. – М. : УРСС, 2009, 2011. – 246 с.

Допоміжна

1. Ажнюк Б.М. Українські власні назви (антропоніми й топоніми) в англійському написанні/ Б.М.Ажнюк// Мовознавство. – 1993. –№ 1. – С. 3 –15.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод// Л.С. Бархударов. – М. : Международ. отношения, 1975. – 240 с.
3. Виноградов В. С. Введение в переводоведение/ В.С. Виноградов – М. : ИИОСОРАО, 2001. – 224 с.
4. Граур А. Научно-техническая революция и задачи интернационализации научно-технической терминологии/ А. Граур// Интернациональные элементы в лексике и терминологии. – Харьков: Вища школа, 1980. – 138 с.

5. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р. П. Зорівчак – Львів : Вища школа, 1983. – 176 с.
6. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение/ В.Н. Комиссаров. – М. : Р. Валент, 2011. – 408 с.
7. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу/ В.В. Коптілов. – К. : Юніверс, 2002. – 280 с.
8. Кунин А.В. Фразеология современного английского языка// А. В. Кунин. – М. : Междунар. отношения, 1972. – 289 с.
9. Линн Виссон Практикум по синхронному переводу-2. Социально-экономическая тематика (с аудиоприложением)/ Виссон Линн. – М. : Издательство «Р. Валент», 2005. – 180 с.
10. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод/ Р. К. Миньяр-Белоручев. – М., 1980.
11. Марчук Ю.Н. Проблемы машинного перевода/ Ю.Н. Марчук.–М.:Наука, 1983. – 283 с.
12. Москальская О.И. Грамматика текста/ О.И. Москальская. – М. : Высш. шк., 1981. – 183 с.
13. Найда Ю.А. К науке переводить. Принципы соответствий/ Ю.А. Найда// Вопросы теории перевода в заруб. лингвистике. – М. : Междунар. отношения, 1978. – С. 114-136.
14. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика/ Я.И.Рецкер. – М. : Р. Валент, 2007. – 244 с.
15. Семенец О.Е., Панасьев А.Н. История перевода/ О. Е. Семенец, А. Н. Панасьев. – К.: Либідь, 1991. – 365 с.
16. Федоров А.В. Основы общей теории перевода/ А.В. Федоров. – М. : Высш. шк., 1983. – 396 с.
17. Hornby A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English/ A.S.Hornby. – Oxford : Oxford University Press, 1986. – 1041 p.
18. Guralnik B. David Webster's New World Dictionary Of The American Language/ David B. Guralnik. – Prentice Hall Press, 2000. – 1692 p.

19. The Comprehensive English-Russian Scientific And Technical Dictionary. – Russky Yazyk Publishers, Moscow, 1991. – 1419 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

мережі Інтернет (http://dic.academic.ru/dic.nsf/eng_rus/397384/;
www.abok.ru; www.twirpx.com); електронних бібліотек
(<http://www.bl.uk/>; <http://www.nbuv.gov.ua>).